NOORD-BRABANDER.

Quid vetat? Dicere verum Horatius.

NOMMER 90. 's BOSCH. DINGSDAG, 27 OCTOBER 1829.

Italie.

ROME, 7 october.

HH. MM. de Koning en de Koningin der Beide-Sicilien zijn met Hoogstderzelver dochter op hunne reis naar Madrid, den 2 dezer, alhier aangekomen. Den 3 hebben HH. MM. bij Zijne Heiligheid een bezoek afgelegd. De heilige Vader ontving de hooge gasten met vaderlijke toegenegenheid, welke door de sterkste betuigingen van diepen en kinderlijken eerbied beantwoord werd. Zijne heiligheid begaf zich met dezelven naar de pauselijke gehoorzaal, waar zij ongeveer drie kwartier uurs bijeen bleven. Nadat hierop de twee hofdames en het gevolg tot den voetkus waren toegelaten, verwijderden zich de Koning en de Koningin met de prinses, onder herhaalde betuigingen van hunne godsdienstige verknochtheid. Den 4 was er een groote maaltijd bij den napolitaanschen gezant, welken de Koning, de Koningin, de prinses-bruid, dona *Maria Christina*, de prins en prinses van Salerno, alsmede prins *Hendrik* van Pruissen bijwoonden. In den morgen van den 5 legde Zijne Heiligheid een tegenbezoek bij HH. MM. af. De heilige Vader bleef een half uur in gesprek met de hooge gasten, en verwijderde zich, nadat alvorens de adel des hofs en het overige gevolg der vorstelijke personen tot den voetkus waren toegelaten geworden. Om een bewijs van hunne godsvrucht te geven, bezochten HH. MM. en de prinses denzelfden morgen de *Scala Santa* bij het Lateraan, om aldaar bij de heilige reliquien hunne gebeden te doen. Vandaar begaven zich de hooge personaadjen naar het Lateraan, om te bidden.

Duitschland.

FRANKFORT, 20 *october*.

Handelsberigten uit Semlin melden, dat de Sultan het vredestraktaat bekrachtigd, en de ratificatie ter uitwisseling naar Adrianopel gezonden heeft. Men verwacht spoedig een hatti-scherif, waarbij voor alle personen, die gedurende de laatste gebeurtenissen het misnoegen der regering tegen zich verwekt hebben, eene amnistie wordt verleend. Ook zullen, denkt men, eerlang de commissarissen benoemd worden, die namens de Porte zullen belast zijn met de onderhandelingen over Griekenland. — Op de drukkerij van den Kisja-Beij is een firman op de pers, waarbij de Serviërs in hunne verlorene regten hersteld; en de zes districten, in het traktaat van Akerman vermeld, bij het koningrijk Servië ingelijfd worden.

— Volgens een ontwerp, hetwelk van wege Pruissen en de Nederlanden aan de commissie te Mentz is medegedeeld, zal de scheepvaart op den ganschen Rijn, van af het punt, waar hij bevaarbaar word tot aan de Zee, zoo wel naar boven als naar beneden, geheel vrij zijn, en in opzigt tot den handel aan niemand verboden kunnen worden, onder inachtneming evenwel der maatregelen van politie, die voor de algemeene veiligheid noodig zijn. Z. M. de Koning der Nederlanden bewilligt, dat zoo wel de Waal als de Lek als eene voortzetting van den Rijn beschouwd worden. De schepen der onderdanen van de oeverstaten, die aan de vaart op den Rijn deel nemen, zullen niet verpligt zijn om over te laden of de lading te breken, wanneer zij door het koningrijk der Nederlanden van de wateren des Rijns in de opene Zee en *vice versa* varen.

Frankrijk.

PARIS, 21 *october*.

Er was een tijd, dat de protestantsche leerlingen der collegien van de hooge-school, bij *maatregel van orde*, verpligt waren de godsdienstige oefeningen der katholijke jeugd bij te wonen; daarvandaan de vrees voor de bekeerings-zucht, welke de heerschende partij nooit nalaat uit te oefenen, met het monopolie uit te voeren.

Het vrijmaken van het onderwijs is het beste middel, om de lieden, die ter goeder trouw zijn, te vreden te stellen: alsdan zal elke eerdienst in zijn belang handelen en de openbare rust en den voortgang der verlichting zullen er bij winnen. Op de klagten der protestanten heeft het gouvernement de goedkeuring verleend, om opvoedings-gestichten uitsluitend voor de protestantsche jongelingen op te rigten; de heer *Houseal* heeft het diploma als chef der protestantsche stichting ontvangen en de heer *Sabonadiere*, leeraar en voorzitter van den kerkenraad te Meaux, is gemagtigd, om te Parijs een protestantsch collegie daar te stellen.

Ziedaar, zegt de *Quotidienne*, eene allerbelangrijkste daad, die zonderling onze stellingen over de vrijheid van het onderwijs zal versterken.

Wij wenschen den heer *de Montbel*, die het sein eener vrijheid, welke, wij twijfelen hieraan niet, nuttig voor den godsdienst en de goede zeden zijn zal, gegeven heeft, geluk; maar men lette wel op; sedert de dag, waarop men een protestantsch huis goedkeurt, is het zelfs niet meer geoorloofd zich te herinneren, dat er bevelschriften bestaan, waarbij congregatien, die onderwijs geven, verbannen worden.

Nederlanden.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van donderdag 22 october. — (Vervolg.)

De heer *Donker Curtius* brengt over de bevoegdheid van den heer *Brugmans* het volgende verslag uit:

De meerderheid uwer commissie, gezien hebbende art. 92 der grondwet, hetwelk onvereenigbaar verklaart de gelijktijdige uitoefening der functien als lid der staten-generaal en der rekenkamer tevens, alsmede van eenigen aan den lande comptabelen post, en zich daarbij hebbende voorgesteld de vraag, of die uitdrukking van *comptabel* moet worden opgevat in den uitgebreidsten zin van het woord, zoodat daardoor zouden worden uitgesloten al diegenen, welke verpligt zijn rekening aan den staat te doen van eenig geldelijk beheer, en die deswege verantwoordelijk zijn, dan wel in eenen meer beperkten zin, zoodanig, dat alleen zouden zijn uitgesloten zij, die als ontvangers van publieke gelden deswege zijn verantwoordelijk en rekenpligtig aan den staat;

Overwegende, dat, indien men de eerste dezer interpretatien aanneemt, men daaruit dan even zoo zeer zou kunnen besluiten, dat de geheele vergadering van het syndicaat comptabel zijnde in den geest van art. 92, mitsdien al deszelfs leden moesten zijn uitgesloten als leden der staten-generaal, vermits de jaarlijksche rekening van het syndicaat, hoezeer, volgens art. 46 der wet van 27 december 1822, *voorgelegd* door de permanente commissie, wordt gearresteerd en gesloten door de algemeene vergadering, en *op derzelver naam* aan den staat gedaan, volgens art. 47 en 48 derzelfde wet;

Overwegende, dat het derhalve niet zoo voorkomt, alsof de permanente commissie, hoezeer met het dagelijksch beheer belast, eigenlijk rekening aan den staat doet, maar dat die rekening veeleer door de algemeene vergadering wordt gedaan;

Overwegende, dat het eene daadzaak is, dat, sedert jaren herwaarts, vele leden der algemeene vergadering van het syndicaat zitting hebben als leden der staten-generaal, en dat zelfs de president der permanente commissie van het syndicaat, zonder eenige tegenspraak, is geadmitteerd en zitting heeft als lid der eerste kamer;

Overwegende, dat men uit deze antecedenten noodzakelijk moet besluiten, dat de regering, in overeenstemming met de staten-generaal, eene meer beperkte uitlegging aan de uitdrukking van comptabel ambtenaar, bij art. 92 der grondwet voorkomende, heeft gegeven, waarschijnlijk geene anderen als zoodanigen beschouwende, dan dezulke, die maniance van 's lands gelden hebbende, deswege zijn verantwoordelijk en rekenpligtig, en niet al diegenen, welke eenige geldelijke aangelegenheden beheeren;

Overwegende, dat in dezen zin het niet meer de leden der permanente commissie, dan die der algemeene vergadering zouden zijn, die, hoezeer respectivelijk verantwoordelijk voor hun beheer en hunne handelingen, zouden zijn *comptabel* aan den lande, maar dat het veeleer de *kassier* en *tresorier* dier instelling zijn, die alleen als comptabel zijn te beschouwen in den beperkten zin, door de antecedenten aangenomen.

Op deze gronden besluit de meerderheid der commissie, eindelijk overwegende, dat deze schijnt te zijn de aangenomen jurisprudentie op het onderwerp, en er alzoo, volgens de bestaande wetgeving, geene bepaalde uitsluiting bestaat, tot de eenvoudige admissie van den benoemden.

De voorzitter stelt voor, deze beide verslagen te doen drukken en ronddeelen, en dezelve aan de afdeelingen te verzenden, en voorts de beraadslagingen over deze zaak aan de orde te stellen.

Niets meer te verhandelen zijnde, wordt de zitting opgeheven, zonder bepaling van den dag der volgende bijeenkomst.

Zitting van zaturdag, 24 october.

Er zijn met den president 78 leden tegenwoordig.

De notulen der zitting van eergisteren worden goedgekeurd.

In de vergadering zijn

1.° Ontvangen eene koninklijke boodschap ten geleide van een voorstel van wet, ten aanzien van den vrijen handel van ongeraffineerd zout; op voorstel van den president wordt hetzelve naar de afdeelingen verzonden.

2.° Een voorstel van wet, ten aanzien der grondbelasting over de verschillende gewesten des rijks voor het jaar 1830. De hoofdsom is in het ontwerp gebragt op: *zestien millioen een honderd een en vyftig duizend zeven honderd en een gulden* (*f* 16,151,701); terwijl het bedrag dier som voor NoordBraband komt op *f* 708,592. Bij deze projectwet is eene toelichtende memorie gevoegd.

De kamer neemt een gelijk besluit omtrent deze stukken.

3.° De president kondigt aan alsnog 23 ontwerpen van wet te hebben ontvangen, betreffende eenige veranderingen in het wetboek van strafvordering; dezelve zullen op voorstel van den president worden gedrukt en naar de afdeelingen verzonden.

De tegenwoordige redactie van dit wetboek verschilt, onder andere, daarin met de vroegere aangebodene:

Dat de instructie van alle strafzaken (met uitzondering der correctionele en politie-gedingen), in plaats van onder dadelijk beleid der provinciale geregtshoven, aan de arrondissements-regtbanken wordt toegekend; dat de debatten en ook het hooren der getuigen in het openbaar zullen plaats hebben; alsmede, dat alle uitspraken voor cassatie vatbaar zullen zijn, en dat de regter-commissaris, op het requisitoir van den officier van justitie, te allen tijde bevoegd zal wezen, om geregtelijke informatien in te winnen.

5.° Wordt kennis gegeven van eene overeenkomst tusschen het koningrijk der Nederlanden en Pruissen, betreffende bosch-delicten, wordt aangenomen voor kennisgeving en zal gedrukt en aan de leden rondgedeeld worden.

De centrale afdeeling brengt verslag uit omtrent de zaak van den heer *Brugmans*.

Daaruit blijkt, dat de gevoelens der afdeelingen omtrent de toelating van den heer *Brugmans*, als lid der kamer, zeer hebben uiteengeloopen, zoodanig, dat sommige leden zich vereenigd hebben met de meerderheid der commissie, die met het onderzoek in dezen belast is geweest, en andere leden met de minderheid derzelfde commissie. (Deze commissie bestaat uit de heeren *Donker Curtius, Trentesaux, Dedel, de Bousies* en *van Toulon*.)

De voorzitter stelt voor, de aanmerkingen der afdeelingen te doen drukken en ronddeelen, en de openbare discussie op eenen dag in de volgende week te bepalen.

De heer *van Alphen* ziet de noodzakelijkheid van dit uitstel niet in; elk kent de redenen, die van wederzijden zijn aangevoerd: men zou dus de discussie zeer wel dadelijk kunnen openen.

De voorzitter zegt, dat, daar de kamer besloten heeft, dat de afdeelingen die zaak zouden onderzoeken, het hem voorkwam, dat men nu den weg moest volgen, dien hij had aangewezen.

De heer *Sypkens* verlangt, dat dan zoo spoedig mogelijk de discussie moge plaats hebben, en hij stelt voor, die aanstaanden dingsdag te bepalen.

De kamer besluit daartoe.

Z. Exc. de secretaris van staat geeft, namens den Koning, te kennen, dat Z. Exc. de minister van financien zich aanstaanden maandag ten een uur in de vergadering zal vervoegen, ter voorstelling der financiële wetten, en worden dien ten gevolge de heeren *van de Kasteele, Geelhand de la Faille, G. G. Clifford* en *Pescatore* benoemd, om Z. E. te ontvangen.

De zitting werd opgeheven tot maandag den 26, ten twaalf ure.

(Op de tribune réservé is, ter vergadering van de 2de kamer der staten-generaal van heden, een lorgnet vergeten, de vinder heeft hetzelve ter griffie gedeponneerd.)

'S HERTOGENBOSCH, 26 *october*.

In ons vorig nommer hebben wij gesproken, volgens den *Antwerpenaar*, over de organisatie en opening van het seminarie van het aartsbisdom van Mechelen: nu ook vernemen wij, dat het seminarie van 's Bosch gelijkerwijze geopend is; op vrijdag ll., zijn aldaar een groot getal jongelingen ingenomen, tot groot genoegen der katholijken, die met groote blijdschap over dit herkregene regt, met nieuw vertrouwen de wegneming der verdere grieven te gemoet zien.

— Het mandement van zijne hoogheid de prins-aartsbisschop van Mechelen, opzigtelijk de nieuwe organisatie van het seminarie, is reeds aan de eerw. dekens en pastoors van dat bisdom toegezonden en in alle voorname boekwinkels verkrijgbaar gesteld. — Z. C. Hoogheid heeft een prachtige maaltijd aan de heeren officieren der schutterij en de stedelijke autoriteiten gegeven, om hen te bedanken voor den ijver, die zij, bij gelegenheid van den brand, welke onlangs aan het bisschoppelijk paleis heeft plaats gehad, hebben aan den dag gelegd.

— De voorbereidsels worden met vlijt in de hoofdkerk van Namen voortgezet voor de inwijding van mgr. den bisschop van Doornik, welke op zondag, den 25 dezer, zoo als wij gemeld hebben, zal plaats hebben. (*Antwerpenaar.*)

— Het onderwijs te regelen is het onvervreemdbaar regt der ouders: het onderwijs aan te moedigen is het belang der regering, eene ruime mededinging is daartoe het beste middel; toezigt over de scholen te houden en misdadige onderwijzers te doen straffen is de pligt der regering, alle misbruik in het onderwijs te willen *voorkomen* leidt tot dwang. (*Byenkorf.*)

— Gedurende de eerste zittingen der tweede kamer, heeft men in de tribunes opgemerkt de heeren *Brugmans, Asser* en den beruchten *Libri Bagnano*, redacteur van den *National*; de eerste was gedurende de debatten over deszelfs al of niet toelating tegenwoordig.

— Sedert eenige dagen klopt men aan alle deuren, om eenige bepalingen van het ontwerp van wet, betrekkelijk het onderwijs, hetwelk onverwijld aan de staten-generaal zal worden aangeboden, te kennen; nergens wil men open doen. Zeven en vijftig artikelen maken het tegenwoordig ontwerp uit; ziedaar, al hetgeen men er van weet; misschien is dit genoeg, om over den geest, die bij het daarstellen voorgezeten heeft, te oordeelen. Om de vrijheid luidkeels af te kondigen waren eenige artikelen genoeg, die de koninklijke besluiten en de in werking zijnde fransche wetten, overeenkomstig het tweede additioneel artikel der grondwet, afschaffen; al de overige zijn slechts uitzonderingen, hinderpalen en.... (*Courrier des Pays-Bas.*)

— De heer *Fontan* heeft uit Ulsen, in Hanover, waarnaartoe hij, op bevel van mr *van Maanen*, in weerwil der gastvrijheid, bij art. 4 der grondwet daargesteld, is vervoerd geworden, aan den *Courrier des Pays-Bas* eenen brief geschreven, waarin hij zich onder meer andere willekeurige behandelingen beklaagt, dat hij uit Nijmegen, de handen op den rug gebonden, naar de grenzen vervoerd is en eindigt aldus: «Mijn taak, welke ik te vervullen heb, is nog niet geëindigd; zoodra de staten-generaal vergaderd zullen zijn, zal ik hen eene nadrukkelijke verklaring doen tegen de willekeurige daad, waarvan ik het slagtoffer ben. Uwe afgevaardigden zullen tusschen mij en den heer *van Maanen* beslissen, en indien het gebeurde, dat mijne billijke klagt geenen ingang vond en art. 4 der grondwet aan ellendige welvoeglijkheid, van welken aard ook, werd opgeofferd, dan zal ik mij op de nederlandsche natie beroepen, om over hare regering en hare afgevaardigden te oordeelen.»

— Men heeft opgemerkt, dat de heer *Repelaer van Molenaarsgraaf* benoemd is in de commissie om de lijst der kandidaten voor het voorzitterschap, aan Z. M. den Koning aan te bieden. Het is iets ongewoons, dat een dergelijke [illegible] aan een nieuw lid wordt opgedragen, en [illegible] staatsraad *Reyphins*, destijds voorzitter der kamer, op deze wijze den schoonzoon van den minister van financien willen vereeren, daar de heer *Repelaer* nog wel niets verrigt heeft, waardoor hij bij den voorzitter der tweede kamer, eenige onderscheiding konde verdienen. (*Byenkorf.*)

— Wij verheugen ons over de groote meerderheid, welke de heeren *Corver Hooft* en *G. G. Clifford*, als kandidaten tot het voorzitterschap heeft benoemd; — in de mededinging met den heer *Beelaerts van Blokland*, zien wij, in deze eerste daad der kamer, zoo gaarne de openlijke belijdenis eener staatkundige meening! (*Idem.*)

— Bij koninklijk besluit is zekeren *Wynand Leurs*, in de maand october 1827, door het hof van assises te Maastricht, wegens diefstal op den openbaren weg, veroordeeld tot eeuwigdurenden dwang-arbeid, openbare tentoonstelling en het brandmerk, in zijne vorige eer hersteld, op grond van het verslag der kommissie van gratie uit het hoog geregtshof van Luik, onder dagteekening van 16 september laatstleden, houdende, onder anderen, dat het genoegzaam gebleken is uit de nieuwe onderzoeken, later gedaan, wegens de verwijzing van *Wynand Leurs*, zoo wel bij de regtbank van eersten aanleg te Hasselt, als door het hoog geregtshof te Luik, dat hij aan de misdaad, waarover hij is veroordeeld, niet schuldig is.

— Naar men zegt, wordt Z. M. in het begin dezer week te Amsterdam verwacht.

— De minister van financien heeft bekend gemaakt, dat de gewone gehooren bepaald zijn op dingsdag van elke week, des middags ten twaalf ure.

— Het zwitsersch regiment n.° 31 is den 7 dezer, te Gorinchem ontbonden.

— Z. K. H. prins *Albert* van Pruissen is den 24 dezer, des avonds ten 9 ure, in 's Gravenhage aangekomen, en heeft deszelfs intrek in het paleis op het plein genomen.

— De heeren officieren der schutterij van 's Hage, zijn gister, zondag den 25, bij Z. K. H. den prins van Oranje ter audientie toegelaten.

— Van Ostende ontvangt men de volgende droevige tijding: «Wij hebben het verlies te betreuren van de visschers-sloep *de Kreeft*, stuurman *Mieke*. Deze sloep, in den nacht van den 13 tot 14 dezer uitgevaren, is niet meer teruggekomen. Van de zes mannen die aan boord waren, zijn er vijf die door hunnen dood een talrijk huisgezin in armoede achterlaten. De mast, zeilen, want, enz., zijn door de sloep *de Vrienden* opgevischt en den 19 hier binnengebragt.»

— Wij vernemen wel geïnformeerd te zijn, dat men in Engeland op het spoor is van de dieven der diamanten van H. K. H. de prinses van Oranje, en dat twee engelsche heeren, die een bijzonder verhoor bij Z. E. den minister van justitie hebben gehad, dit nieuws, hetwelk zij van onzen ambassadeur te Londen bekomen hadden, mededeeld hebben. — Des ministers regter hand, de referendaris *Muller* is, ten gevolge van deze tijding, met extra post naar Brussel vertrokken.

— Men meldt uit Parijs, dat in den storm van laatstleden donderdag, de hooge vloed te Calais groote schade aan het hoofd dier haven heeft veroorzaakt, en door het losraken van twee palen der kaai de engelsche stoomboot *Belfast* tegen de fransche brik *la Constance* aangedreven zijnde, hebben beide schepen zware schade bekomen.

— Men heeft te Weenen treurige tijdingen bekomen uit Triest, wegens de rampen, welke die stad overkomen zijn op den 8 dezer, ten gevolge van eenen hevigen storm. De golven zijn tot in het hoogere gedeelte der stad doorgedrongen, en hebben vele pakhuizen vernield. Gelukkig is deze ramp gedurende den dag gebeurd, waardoor niemand het leven daarbij heeft gelaten. De handel heeft daardoor zeer groote verliezen ondergaan. (Volgens tijdingen, hier te lande bekomen, heeft die storm langs de kusten van geheel Italie gewoed.)

— Er is te Weenen, op den 13 october, in de kapel van den russischen gezant, een plegtig *te Deum* gezongen wegens het sluiten van den vrede.

— Uit Konstantinopel wordt onder dagteekening van den 15 september, gemeld, dat de Sultan besloten heeft eene buitengewone ambassade naar Petersburg te zenden, ten einde van Z. M. den Keizer aller Russen, eene wijziging en verligting van vele vredes-voorwaarden, bijzonder een korter verblijf der russische troepen in de bezette wingewesten, en eene vermindering van oorlogs-kosten en schadeloosstelling te verzoeken. *Alipacha*, is met deze zending belast en zal eenen eigenhandigen brief van den grooten heer aan den Keizer van Rusland ter hand stellen; binnen weinige dagen zal hij zich met eene turksche fregat naar Odessa begeven, vanwaar hij naar Petersburg zal vertrekken.

De *redacteur* van de *Bredasche Courant*, ontevreden en misnoegd, uit hoofde dat de commissien tot het onderzoek van de geloofsbrieven der nieuw gekozene leden van de tweede kamer, van hetzelfde begrip schijnen te zijn, als sommige dagbladschrijvers nopens de verkiezing van den heer *Brugmans*, lid van de commissie van het *amortisatie-syndicaat*, alsmede over de benoeming van den heer *Gevers Hooft* tot voorzitter van de tweede kamer, is hierover in zijn hoofd zoodanig verward en verbijsterd, dat hij in zijn laatste nummer van zaturdag 24 october, het publiek komt aandisschen, dat de heer *O. Repelaer van Molenaarsgraaf*, als lid der tweede kamer zijn ontslag aan Z. M. zoude gevraagd en bekomen hebbens en daardoor die schrijvers, wiens karretje op een zandwegje rijdt, hunnen zin hebben verkregen.

Mogte de *redacteur* eens zijnen *zin hebben*, hij zou, bij die gelegenheid, de laatste woorden van 's Konings aanspraak « van mijnen kant, kunnen alle onderdanen zeker zijn, dat ik, indachtig en getrouw aan de zinspreuk mijner voorvaderen (*je maintiendrai*), tot handhaving en bevestiging der maatschappelijke orde, steeds *al de middelen* zal aanwenden, welke de goddelijke Voorzienigheid mij in de handen gegeven heeft » niet inroepen en hij zou zich gaarne de moeite hebben gespaard, om ons tijden van eenen *Mauritz* en *Willem III*, die (zoo als hij zegt en gelijk wij alle weten) ook 's Konings vaderen waren; die tijden, dat een *Oldenbarneveld* en de *de Witten* geleefd hebben, indachtig te maken. De *redacteur*, die, door zijn ijlings rijden, eenen verkeerden en struikelenden weg met zijn karretje en ministerieel paardje inslaat, schijnt zoo ijlhoofdig geworden te zijn, dat hij, door zijn *[illegible]*, vergeten heeft, dat de heer *Repelaer van Molenaarsgraaf*, schoonzoon van den minister van *finantien*, in de zitting der provinciale staten van Holland, gekozen is in plaats van jonkheer *J. Repelaer*, die zijn ontslag gevraagd en bekomen heeft en waarvan het koninklijk besluit in de zitting der tweede kamer van 16 october is voorgelezen.

Wij zullen dus hier moeten herinneren, om het publiek uit den waan te helpen, dat de geloofsbrieven van den heer *O. Repelaer van Molenaarsgraaf* in orde zijn bevonden en hij reeds zitting in de tweede kamer heeft genomen.

Schaijk, 20 october 1829.

Mynheer de Redacteur!

Nieuwsgierig, welken indruk mijn schrijven van den 15 september ll., in n°. 76 van uw met graagte gelezen wordend blad geplaatst, gemaakt had, in de drie gemeenten, daarin voornamelijk betrokken, besloot ik, in persoon mij daarvan te overtuigen. *Incognito*, in het dorp Heesch komende, daar het juist kermis was, vond ik eenige landlieden in gesprek over den beruchten brief uit Schaijk, en vernam, bij die gelegenheid, dat de burgemeester, ofschoon gansch niet in zijnen schik met mijn geschrijf, bereids tweemaal had *gepubliceerd*, dat men de wegen in goeden staat te brengen en de waterloopen goed te vegen had; dat er ditmaal eens streng zou geschouwd worden, want, zei zijn ed. achtb., wij worden beklaagd (?) en in de *Courant* gezet. Ofschoon er sedert reeds drie weken zijn verloopen, is er nog niets gedaan en het voeren der zoo hoog noodige najaars-schouw nog niet aangekondigd, daarom is het niet ongepast, lieden, die wat *slof* zijn, op eene betamelijke wijze aan hunnen pligt te herinneren.

Te Nistelrode vernam ik, dat de plaatselijke ontvanger, van schrik de koorts op het lijf gekregen had, doch tegenwoordig *buiten* ALLE *gevaar* is; dat het gemeentebestuur zoo wat aan het *manœuvreren* was geweest in het belang der gemeentes-*finantien*, doch het schijnt onbekend met het *terrein* en wankelende in zijne beweging te zijn, en dat er op het einde dezer maand, zeven maanden of 7/11 der aan het rijk aankomende 9/10 der *admodiatie* op het gemaal, door die gemeente verschuldigd en *onbetaald* zullen zijn.

Te Oss kon ik niet veel te weten komen; hier spreekt men weinig en vertrouwt elkander niet veel; het gesprek liep grootendeels over leeuwrikken- en vinkenvangen; alleen vernam ik, dat men het plan had eenen steenweg te leggen van het dorp, tot den grooten weg, tusschen Grave en 's Bosch. Indien dat waar is, dacht ik, dan is het zeker eene straal van het *groote licht*, dat hier schijnt. Doch, wanneer men zoo zijn licht kan doen schijnen, wanneer men een werk kan daarstellen, hetgene, gerekend voor welke som een gedeelte steenwegs door, of van wege het gouvernement, onlangs is aanbesteed, te weten f 15 per nederlandsche el, zou komen te staan op meer dan f60,000, *Zegge: zestig duizend gulden*; dat men dan eerst zijne morsige straten bekijke en de hoogst gebrekkige toegangen tot eene zoo aanzienlijke en druk bezocht wordende plaats, zoo als onder andere van de *Molenstraat* tot de zoogenaamde *Boschpoort*. Maar altijd groote plannen in het hoofd. Scholen als kerken, alles tot voordeel der ingezetenen. Nu, *vivent les gens d'esprit!* en het is hier op verre na geen *lepidum caput!*

Uw bestendige Lezer.

Ravenstein, 23 october 1829.

Aan de Redactie van den NOORD-BRABANDER.

GESCHIEDKUNDIG VERHAAL VAN DEN *GROENEN DIJK*

En wederlegging van deszelfs bestaan zonder peil, zoo als men in het Provinciaal Dagblad van Noord-Braband, *heeft willen doen voorkomen.*

De *Groenen-dyk*, gelegen onder Haren, in het voormalig graafschap van Megen, strekt zich uit van den Maasdijk, bij de Ravensteinsche Sluis, zuidwaarts op voorbij de zoogenaamde Sebers-wiel, tot de hooge landen der gemeente Berchem, — gaat dus dwars door den loop der beersche Maas en *formeert* alzoo, tusschen het land van Megen en van Ravenstein, de voor eerst genoemd land bekende waterkeering, onder den naam van *Groenen-dyk*, zoo als is te zien op de *figurative* kaart van Bataafsch Braband, door den heer *Hendrik Verhees*, van 1794, welke tevens de overlaten aanduidt, waarvan wij in het vervolg van dit verhaal zullen spreken.

Reeds in de dertiende eeuw wil men van gezegden Dijk gewag gemaakt vinden — moet bevolgelijk niet lang na het aanleggen der Maasdijken hier te lande, opgeworpen zijn, gelijk hij daarmede langzamerhand ook in hoogte schijnt toegenomen te hebben, waardoor het land van Ravenstein, benevens de heerlijkheid Diede, naarmate hij in hoogte toenam, jaarlijks al dieper en dieper onder water geraakte, en eindelijk gevaar liep onland te worden.

In dezen uitersten nood gebragt en na menigvuldige vergeefsche klagten vonden zich de land-eigenaars van het Ravensteinsche gedwongen, geweld met geweld te keeren, en staken gezegden Dijk, in 1565, op meer plaatsen door.

Hierdoor namen de tusschen die naburige landen ontstane onlusten dagelijks toe en dreigden een ernstig aanzien te bekomen.

Doch *Willem van Nassau, Prins van Oranje*, verhief hier tegen deze particuliere verdrukking zijne stem.

Te weten: *Willem, Hertog van Gulick, Cleve en Berg, heer van Ravenstein* ter eenre,

En *Carel, Grave van Megen en Stadhouder van het Vorstendom Gelder en Graafschap Zutphen* ter andere zijde, waren overeengekomen en hadden den *Prins van Oranje* en *Johan, Markies van Bergen*, tot regters verkozen, om in der minne bij te leggen de geschillen, over het toedammen en doorsteken van gemelden Dijk gerezen.

Tot welk einde de graaf van Megen met zijnen raad in persoon te Brussel *compareerde*, terwijl uit het land van Ravenstein zich aldaar aanboden twee *gecommitteerden*, met name: *Johan Bouwerman* en *Rydigher Rudingscheyt*, beide *licentiaten in de regten*.

En na de redenen en *allegatien*, wederzijds ingediend (zoo als die overeenkomst luidt), overwogen te hebben, is in de stad Brussel, op den 28 november 1565, de navolgende uitspraak door den *Prins van Oranje* en den *Markies van Bergen* gedaan en eigenhandig beteekend:

« Van de zuidzijde van Sebers-wiel, verder zuidwaarts op de

drie gaten of openingen in den Dijk aldaar liggende, die bij die van Megen, in dit tegenwoordig saisoen, toegedamd en bij die van Ravenstein wederom geopend, ook middelerwijl zullen open blijven in zulke diepte en wijdte, als die waren voor en al eer de graaf van Megen of de zijnen die hadden doen toestoppen of bedijken.»

Vier jaren later, namelijk op den 18 mei 1569, is gezegde uitspraak of dat *provisioneel accoord,* naar aanleiding van deszelfs verderen inhoud, door een *finaal contract* vervangen. De inhoud waarvan, nagenoeg met evengemelde uitspraak overeenkomt en waarbij voorts beschreven is zoo wel de peilshoogte van den *Groenen-dyk,* als waarop de daarbij bepaalde overlaten moeten werken.

De Megenschen intusschen stonden een en andermaal daartegen op en drongen in 1597 op een nieuw *contract* aan, zich beroepende op zekere voorwaarde, in het vorige *contract* vervat, volgens welke, na verloop van drie of vier jaren, een ander *contract* kon geëischt worden, indien eene of andere partij zich middelerwijl in de uitvoering van het zoo even aangehaald *contract* mogte bezwaard vinden; en hieruit is ontstaan *een nader contract,* zoo als men uitgesproken vindt bij *arbitrage* van den 23 mei van dat jaar, door daartoe gekozene *arbiters* uit het land van Maas en Waal, krachtens welker beslissing drie nieuwe palen in gezegden Dijk zijn geslagen, op verschillende afstanden, daarbij beschreven: doorgaans anderhalven voet hooger, dan de daartegen over gelegene gronden in het land van Megen.

En in dien staat is de *Groenen-dyk* vervolgens ruim twee eeuwen gebleven, zonder bijzondere geschillen meer op te wekken, uitgenomen in 1761 en 1777, in welke jaren men de overeengekomene overlaten in het geheim en herhaaldelijk heeft beproefd te digten. — Doch de laatste poging (in 1777) ondervond zulken hevigen tegenstand, dat sedert de *Groenen-dyk* verder ongemoeid is gelaten, tot nu toe in 1822, als wanneer men openlijk is begonnen denzelven toe te dammen, en, naar men zegt, als daartoe *geautoriseerd,* hoe lang zoo meer te verhoogen.

Ik wil niet in de bijzonderheden treden, welke men wil, dat daartoe aanleiding hebben gegeven — maar het behoeft niet verzwegen te worden, dat die maatregel voor sommige heeren nog niet genoeg is geweest, blijkens de *advertentie,* te lezen in het *Prov. Dagblad van Noord-Braband,* van den 28 augustus jl., volgens welke men ons nog dieper wil verdronken hebben; ons, die van onze meeste landerijen niets meer overig, noch te wachten is, zoo lang de *Groenen-dyk* alzoo blijft bestaan, dan steeds treurige aandoeningen van verloren arbeid; en waarvan, na zeven achtereenvolgende jaren van mindere of meerdere overstrooming, ter oorzake van meermaals gezegden *Groenen-dyk,* nu bij dit noodlottig jaar zoo vele ongelukkigen het slagtoffer staan te worden, als alles, koorn, aardappelen, ja tot hunne tuinvruchten toe verloren hebbende, indien door de regering of door menschlievende hulp van elders, geene redding uit dezen nood verkregen worde. En het is mitsdien niet te verwonderen, dat die overigens menschlievende *advertentie* haar doel gemist, in plaats, verbittering verwekt en tot eenen pennenstrijd aanleiding gegeven heeft, (zie de *Prov. Dagbladen* van 1, 4 en 8 september jl.), totdat eindelijk, in het *Prov. Dagblad* van 18 september jl. een zich schrijvend *Vriend der Waarheid* is opgestaan, om dien strijd te beslissen, op grond, zoo als daarbij wordt aangevoerd, dat «eene kaart van *Jan,* hertog van Limburg, Braband en Lotharingen, van 1326; *Wenceslaus* van Bohemen (!); van 1365; van *Johanna,* hertogin van Braband, van 1372, en negen besluiten van hunne hoog mog., de staten-generaal der Vereenigde Nederlanden, van 1640 tot 1778, boven aangehaalde *contracten* niet vermelden.»

Waarlijk, eene schoone redenering!

Op de eerste plaats moet men weten, dat de aangehaalde *contracten* allen bijkans twee honderd jaren later zijn, als de kaarten, waarin de *Waarheids-vriend* die, wil aangehaald hebben! Op de tweede plaats is het even schoon, het bestaan dier *contracten* te loochenen, omdat zij de getuigenis der partij niet voor zich hebben. Mijns inziens, beteekent dit even veel, als de billijkheid eener regtspraak loochenen, dewijl zij niet door de getuigenis van den veroordeelden bevestigd wordt.

Maar het schoonste is nog, dat de *Vriend der Waarheid* hen medebrengt, welke zijne waarheidsliefde omver stooten, namelijk de besluiten van hunne hoogmogende de staten-generaal der Vereenigde Nederlanden, waarvan dat van 17 julij 1778 juist behelst *een verzoek* aan den *heer van Ravenstein,* om, met *concurrentie* van hunne hoog mogenden, door wederzijdsche *arbiters,* eenen *naderen peil* op dikwijls genoemden Dijk te beramen.

Ten slotte is het niet ongepast, nu wij toch van die oude zaken aan het spreken zijn, hier nog eenen brief te laten volgen, over dat zelfde onderwerp door de heeren raden van Cleve aan de magistraat van 's Bosch, geschreven den 16 mei 1617, onder andere inhoudende:

«Nit te mogen unterlaten uwe erenfeste hiermede gutlich zu erinneren, wat an die selve in het jaar 1596 soo schrift als mundlich gelangt worden, und wat die selve ook, benevens dere mundliche resolutie, in schrift erklehrt haben; namentlich den verdrag de a° 1569 alsoo nategaan. Nit twijfelende, sie werde bij solcher eure declaratie, intentie und meinung al noch gestrachs persisteren und halden enz..

»Dat de hoochschultis weinig bericht is van hetgene, dat in deze sachen wel eertijds gepassert und vor compromissarien, princen und herren van de orde des gulden vlies ook binnen Brussel gehandeld enz..»

LETTERKUNDIGE AANKONDIGINGEN.

*** Bij de Gebroeders Langenhuysen, Boek- en Steendrukkers te *'s Hage,* zal, binnen 14 dagen, worden uitgegeven, tegen den prijs van *f* 1 - :

PROEVE *over den alleenhandel van het onderwijs in de Nederlanden, door eenige vrienden der vryheid.* Met het motto: TE LATEN BEGAAN is hier het groote geheim en de eenige weg die zeker tot goede gevolgen leidt. FOURRIER.

Ziet het, hoort en wordt bedroefd!

Geschiedenis der veranderingen van de Protestantsche Kerken. Door Bossuet, naar het Fransch, door Mr. B. Bruins, *Tweede Deel f* 4 - 80.

Komt van de pers:

Cronologische Volgorde der Roomsche Paussen, van Petrus tot op Pius VIII. Het Hoogduitsch vrij gevolgd, door J. G. Le Sage ten Broek. *f* 4 - 80.

BEKENDMAKING.

** *UIT DE HAND TE KOOP,*

twee Metalen KLOKKEN, houdende een derzelve 3 el diameter en de andere 1 el 3 palm, met derzelver beiaard en een slag Uurwerk, hetzij bij elkander of ieder afzonderlijk, alsmede meerdere Voorwerpen, alles afkomstig van de *Jan Roodes Poorts-Toren,* te *Amsterdam.* —

Te bevragen bij den Makelaar *J. FEIJE,* op de Oude Zijds-Voorburgwal en hoek van het Oude Kerks-plein, te *Amsterdam.*

PRIJZEN DER VOLGENDE EFFECTEN.

AMSTERDAM, 23 OCTOBER.

				Geld.
Nederlanden.				
Werkelijke Schuld.	[illegible]		59⅞ - 60	59⅞
Uitgestelde dito			[illegible] - 1⁷⁄₁₆	[illegible]
Kansbiljetten.			[illegible]	[illegible]
Stellen van uitgeloten dito.			[illegible]	
Amortisatie-Syndikaat	4½	pCt.	[illegible]	[illegible]
Domein Losrenten	2½	«	[illegible]	[illegible]
Handel-Maatschappij.	4½	«	87½ - ¾	[illegible]
Frankryk.				
Inschrijving op het Grootboek.	3	«	83 - ¼	83¼
Certifikaten van dito.	«	«	77 - ⅞	
Rusland.				
Bij *Hope* en C°.	5	«	101¾ - 102	[illegible]
Negociatie 1828.	5	«	101 - 102	[illegible]
Inschrijving op het Grootboek.	6	«	63¼ - 63¾	[illegible]
Certifikaten van dito.	«	«	63½ - 64	63¹³⁄₁₆
Cert. dito Hamburg Admin.	5	«	95½ - ¾	[illegible]
Dito te Londen genegocieerd	«	«	96¼ - ¾	96⅝
Pruissen.				
In Londen genegocieerd.	«	«	111½ - 113	
Idem 2de Ligting	«	«	111½ - 113	
Spanje.				
Neg. bij *Hope* en C°	5½	«	36½ - 8	36⅝
Te Parijs en Londen gedomd	5	«	5½ - 6	5¾
Renten perpetuel	«	«	53¼ - 54¼	54
Coupons		*f*		
Polen.				
Loten		*f*	96 - 97	96½
Weenen.				
Bank.	5	pCt.	[illegible]	97¼
Dito.	4	«	[illegible] - ⅞	86⅞
Certifikaten.	[illegible]		[illegible] - ½	55¼
Metaliek.	[illegible]		98¼ - ¾	98½
Dito te Londen genegocieerd.		«	98 - ½	98¼
Dito.	2½	«	54 - 55¼	55
Bank-Aktien	3	«	1500 - 1515	
Aandeelen *f* 100 Bij *Rotschild.*		«	212 - 214	213
Dito « 250 dito	4	«	398 - 401	400
Napels.				
Cert. bij *Lamaison* en *Bouwer.*	«	«	82¾ - 83¼	83
Dito Napelsche Adm.	«	«	84¼ - ¾	84⅝
Dito te Londen genegocieerd	«	«	90 - ¾	90⅜
Denemarken.				
Negociatie in Londen.		«	[illegible] - ¼	[illegible]
Engeland.				
Geconsolideerde.			90 - 91	90½

Te 's BOSCH, bij de GEBROEDERS LANGENHUYSEN, Drukkers en Uitgevers, Apostelstraat, H, n° 20.